

Turinys

1. Literatūros rūšys ir žanrai	5
1.1. Literatūros rūšys.....	6
1.2. Kodėl reikalingi žanrai?.....	8
2. Smulkioji proza: novelė ir apsakymas	11
2.1. Novelė ir apsakymas.....	12
2.2. Džovanio Bokačo novelė apie Federigą ir jo sakalą	13
2.3. Gi de Mopasanas. „Virvagalyš“	17
2.4. Žemaitė. „Marti“ (<i>ištraukos</i>)	22
2.5. Vincas Krėvė-Mickevičius. „Skerdžius“ (<i>ištraukos</i>)	41
2.6. Petras Cvirka. „Bernas, norėjęs amžinai žirgu joti“	51
2.7. Antanas Vaičiulaitis. „Rogės“	58
2.8. Danutė Kalinauskaitė. „Ilga kaip šimtmečiai diena“	62
2.9. Kuriame novelę.....	69
3. Stambioji proza: romanas ir apysaka	73
3.1. Kas yra romanas?	74
3.2. Apysaka.....	75
3.3. Oskaras Vaildas. „Doriano Grėjaus portretas“ (<i>ištraukos</i>)	76
3.4. Ėrichas Marija Remarkas. „Vakarų fronte nieko naujo“ (<i>ištraukos</i>)	83
3.5. Džeromas Deividas Selindžeris. „Rugiuose prie bedugnės“ (<i>klausimai</i>)....	106
3.6. Ignas Šeinius. „Kuprelis“ (<i>ištraukos</i>).....	109
3.7. Kazys Boruta. „Baltaragio malūnas“ (<i>ištraukos</i>).....	124
3.8. Antanas Vaičiulaitis. „Valentina“ (<i>ištraukos</i>)	153

1 skyrius

Literatūros rūšys ir žanrai

- Kuo skiriasi literatūros rūšys?
- Ar žanrai būdingi tik literatūrai?
- Kodėl svarbu atpažinti kūrinio žanrą?

e-lankos.lt/ep6y

1.1. Literatūros rūšys

Perskaitykite tris Antikos autorių kūrinių ištraukas ir atsakykite į klausimus.

1.

Hektorą be atvangos tebevijo greitkojis Achilas. Lygiai kaip šuo kalnuos kad jauną elniuką užtinka, Veja daubom jį ir šlaitais, pašokusį staigiai iš guolio; Jei pasislėptų žvėris, kur nors tankmynan įlindęs, Užduodžia jo pėdsaką šuo ieškodamas, kolei suranda, – Taip pasislėpt negalėjo ir Hektoras nuo Pelėjo¹.

Homeras. *Iliada*, XXII giesmė, 188–193 eilutės

Hektoro ir Achilo kova

2.

KREONTAS

Kas pasidarė? Ko tu nusiminęs toks?

SARGYBINIS

Pirmiausia pasakysiu dėl savęs: ne aš
Tai padariau ir, kas padarė, nežinau,
Ir neteisinga bėdą versti ant manęs.

KREONTAS

Gudrauti moki ir sukiesi vis ratu,
Vis vietoj, bet naujieną pasakyt reikės.

SARGYBINIS

Naujienos tos baisumas verčia neskubėti.

KREONTAS

Sakyki viską tuoj ir dinki iš akių.

SARGYBINIS

Tuoju ir pasakysiu: mirusį kažkas
Palaidojo ir dingo, kūną apibėręs
Sausa smiltim, kaip reikalauja paprotys.

KREONTAS

Ką pasakei? Kas drįso padaryti tai?

Sofoklis. *Antigonė*, 237–248 eilutės

2019 m. spektaklis „Antigonė“, rež. Birutė Mar

3.

Vengia jis tavęs? – Greit sekios iš paskos.

Neima dovanų? – Duos patsai netrukus.

Meilės nėr jame? – Bet turės mylėti

Nori nenori!

Sapfo. *Iš dainų draugėms*

I a. freska iš Pompėjos, vaizduojanti poetę Sapfo

¹ Pelėjonas – Achilas, Pelėjo sūnus.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1. Kuo skiriasi ir kuo panašios šios ištraukos? Apie ką ir kaip kalbama kiekvienoje iš jų?
2. Kokiai kultūros ir literatūros epochai priklauso pateiktų ištraukų autoriai? Pasvarstykite, kodėl būtent nuo šios epochos kūrinių pradedame pokalbį apie literatūros rūšis ir žanrus.
3. Pasvarstykite (ar prisiminkite), kuo baigėsi Hektoro gaudynės.
4. Kaip manote, kodėl po sargybinio žodžių taip supyko Kreontas?
5. Kaip Sapfo eilėraščio lyrinis subjektas, tikėtina, tai yra „ji“, guodžia savo draugę?

Epika, lyrika ir drama

Nuo Antikos laikų literatūra skirstoma į tris rūšis: epiką, lyriką ir dramą.

Epikoje pasakotojas dažniausiai žvelgia į įvykius iš šalies, kalba trečiuoju asmeniu. Čia kalbama apie svarbius įvykius, juose dalyvauja daug veikėjų, plačiai aprašoma veiksmo vieta, piešiami veikėjų portretai. Lyrikoje žmogaus vidinis pasaulis dažniausiai atskleidžiamas kalbant pirmuoju asmeniu. Siekiama išsakyti žmogaus san-

tykį su aplinka, kitais žmonėmis, daugiau dėmesio skiriama žmogaus jausmų pasauliui. Dramoje veikėjų dialogai ir monologai papildomi remarkomis, kurios paaiškina veiksmo aplinkybes. Dramoje ypač svarbūs žmonių santykiai, vaizduojami tik patys svarbiausi dramatiški įvykiai, mažiau dėmesio kreipiamą į veiksmo aplinką.

Šiandien, skirstant kūrinius į literatūros rūšis, dažniau vadovaujamasi formaliais požymiais: prozinė kalba, eiliuota kalba, draminis dialogas. Tačiau ir senojoje, ir naujojoje ar šiuolaikinėje literatūroje eiliuota gali būti ir epika, ir lyrika, ir drama, visų laikų epiniame pasakojime gausu draminio dialogo. Kartais ir lyrinis kūrinys parašomas prozine kalba. Moderniojoje literatūroje rūšiniai skirtumai dažnai nusitrina – viename kūrinyje jungiami skirtingoms rūšims būdingi bruožai.

Jau Antikoje literatūros rūšys pagal vienus ar kitus požymius buvo pradėtos skirstyti į smulkesnius darinius – žanrus. Šis skirstymas išliko ir vėlesniais laikais. Kai kuriuos žanrus jau esame aptarę žemesnėse klasėse (pasaka, pasakėčia, poema, apsakymas, daina, eilėraštis, drama ir kt.). Šiame vadovėlyje juos aptarsime detaliau.

EPIKA	LYRIKA	DRAMA
1) pasakojami įvykiai	1) atskleidžiamas vidinis žmogaus gyvenimas	1) rodomas veiksmas, kurio centre dviejų priešingų jėgų konfliktas
2) pasaulio vaizdą perteikia pasakotojas	2) centre – lyrinis subjektas	2) veiksmas perteikiamas veikėjų dialogais ir monologais
3) kuriami veikėjų paveikslai	3) išorinio pasaulio vaizdai perteikia kalbėtojo jausmus, nuotaikas	3) veikėjus, scenovaizdą apibūdina remarkos

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1. Iki šiol minėjome tik svarbiausius literatūros rūšių bruožus. Kokių dar epikos, lyrikos ir dramos požymių galite nurodyti remdamiesi savo, kaip skaitytojo, patirtimi?
2. Papasakokite apie pasirinktą literatūros rūšį. Pateikite konkrečių pavyzdžių. Paaiškinkite, kodėl jūsų pasirinktas kūrinys yra epinis, lyrinis ar draminis.
3. Literatūros rūšys nėra griežtai atskirtos, jos veikia viena kitą. Jų sąlytį kartais nurodo žanro apibūdinimas – eilėraštis proza, lyrinė novelė. Taigi epinis kūrinys gali turėti lyrikos ypatybių ir atvirkščiai. Pagrįskite šią mintį remdamiesi skaitytais kūriniais.
4. Apibūdinkite prozos kūrinio pasakotoją ir eilėraščio lyrinį subjektą.
 - 4.1. Paaiškinkite, kodėl prozos pasakotojo ir eilėraščio lyrinio subjekto negalima tapatinti su kūrinio autoriumi.
 - 4.2. Įvardykite keletą kūrinių, kuriuose pasakotojas yra stebėtojas, kalbantis trečiuoju asmeniu, arba veikėjas, kalbantis pirmuoju asmeniu. Kurį pasakotoją lengviau charakterizuoti? Kodėl?
 - 4.3. Kaip skiriasi įvykių vertinimas, kai kalbama „aš“ vardu ir kai pasakojama trečiuoju asmeniu?

2.1. Novelė ir apsakymas

Novelė

Kas yra **novelė**? Istorijos pamokose jau esate kalbėję apie Viduramžius ir po jų atėjusią Renesanso kultūros ir literatūros epochą. Būtent Renesanso epochoje susiformuoja mažasis pasakojamosios literatūros žanras – novelė. Kuo ypatingas jos pasakojimas? Novelės bruožai:

- veiksmas yra glaustas;
- nebūdingi šalutiniai epizodai, antraeiliai personažai, platesni aprašymai;
- pasakojimo veiksmą sudaro svarbūs pagrindinio veikėjo gyvenimo įvykiai, vykstantys dažniausiai neilgą laiko tarpą;
- pasakojimas remiasi ryškiomis priešpriešomis ir pasikeitimais, vieną situaciją netikėtai keičia kita, jai priešinga;
- įvykiai pateikiami dinamiškai, skubant į svarbiausią tašką – ryškią kulminaciją, kurioje sprendžiamas pagrindinio veikėjo likimas;
- atomazga paprastai yra netikėta, dramatiška.

Novelėje iš veikėjo biografijos paimamas vienas ar keli tarpusavyje susiję epizodai, atskleidžiantys svarbiausius jo charakterio bruožus. Daugiausia dėmesio skiriama tai akimirkai, kai žmogus turi apsispręsti, kaip jam elgtis, ir tai keičia jo tolesnį gyvenimą.

Apsakymas

Kas yra **apsakymas**? Tai nedidelės apimties pasakojimas, atsiradęs maždaug XIX a., būdingas jaunai literatūrai, kuri neturi gilesnių literatūrinio pasakojimo tradicijų. Apsakymui būdinga:

- glaustas pasakojimo laikas, nedidelė erdvė;
- pagrindinis įvykis, nedaug veikėjų;
- daugiau dėmesio nei novelėje skiriama veiksmo aplinkos, veikėjų aprašymams;
- veiksmas vystosi ramiai, pamažu artėdamas prie pagrindinio įvykio, kuris nėra netikėtas;
- palyginti su novele, pasakojimo ritmas lėtesnis.

Kas yra fabula ir kas siužetas?

Skaitydami Dž. Bokačo novelę atkreipkite dėmesį į vieną svarbų pasakojimo bruožą. Prieš prasidedant pasakojimui apie Federigą ir jo sakalą, yra prisimenamas Kopas di Borgezė Domenikis, kuris esą mėgo pasakoti šią istoriją. Tiesiogiai su novelės veiksmu jis nesusijęs, bet sustiprina pasakojamosios istorijos tikroviškumą įspūdį ir ją įrėmina. Taigi turime istoriją ir tai, kaip ji pateikiama, papasakojama. Literatūros moksle tai įvardija dvi sąvokos: **fabula** ir **siužetas**.

Fabula vadinama nuosekli kūrinyje vaizduojamų įvykių seka. Fabulos įvykius sieja laiko, erdvės, priežastingumo ir kitokie loginiai ryšiai. Fabuloje įvykiai išdėliojami nuoseklia tvarka: užuomazgoje pristatomi veikėjai, veiksmo laikas ir erdvė, aiškėja problematika; veikėjų susidūrimai atveda veiksmą į kulminaciją; kulminaciją vainikuoja atomazga.

Nuoseklus įvykių pasakojimas gali būti įrėmintas komentarų, kaip Dž. Bokačo novelėje, nuoseklų pasakojimą gali pertraukti ankstesnių veikėjo gyvenimo įvykių paminėjimas, istorija gali būti prisimenama po tam tikro laiko (pavyzdžiui, Jono Biliūno apsakymo „Kliudžiau“ pasakotojas prisimena savo vaikystę ir vienintelį gyvenime šūvį). Toks pasakojimas labiau intriguoja, yra įdomesnis skaitytojui. Tai, kokia seka įvykiai pateikiami kūrinyje, vadinama siužetu.

Modernus pasakojimas dažniau yra fragmentiškas, peršokama iš vienos erdvės ar laiko į kitą, įvykių seka gali būti sumaišoma, atsiranda spragų. Tokio pasakojimo autorius pasikliauja skaitytojo gebėjimu iš pateikto siužeto epizodų atkurti nuoseklią įvykių eigą, kitaip sakant, fabulą.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1. Kuo panašūs ir kuo skiriasi novelės ir apsakymo žanro kūriniai?
2. Pateikite novelės ir apsakymo pavyzdžių. Palyginkite jų pabaigas.

2.2. Džovanio Bokačo novelė apie Federigą ir jo sakalą

Džovanio Bokačo (*Giovanni Boccaccio*, 1313–1375) „Dekameronas“ – vienas žymiausių Renesanso epochos novelių rinkinių pasaulyje. Jis sudarytas kaip pasakojimų grandinė. Iš miesto nuo maro pabėgę jaunuoliai dešimt dienų pasikeisdami pasakoja istorijas. Kiekvienai dienai išrenkamas pasakojimų vadovas, vadinamas karaliumi arba karaliene. Jie yra pasakojimus jungianti grandis; kai baigiamas vienas pasakojimas, karalienė arba karalius nurodo, kam tęsti toliau. Penktos dienos devinta novelė pavadinta „Federigas delji Alberigis ir jo šaunusis sakalas“.

Skaitydami atkreipkite dėmesį į kelias svarbias užuominas, kurios suprantamos, jei žinote, kas Viduramžiais laikyta riterio idealu. Tai kilnus žmogus, dažnai turintis savo širdies damą, kuri gali būti ir ištėkėjusi moteris, riteris nekaupia turtų ir atiduoda net ir brangiausių daiktų, jeigu jo paprašoma. Laikai keičiasi, ir novelės pagrindinis veikėjas Federigas – nebe

riteris, tik šaunus, garbingas jaunuolis, vis dėlto pasakojime remiamasi riteriško elgesio pavyzdžiu.

PENKTA DIENA

Devinta novelė

FEDERIGAS DELJI ALBERIGIS MYLI, BET NĖRA MYLIMAS; JIS IŠŠVAISTO DĖL MYLIMOSIOS VISĄ TURTĄ, IR JAM BELIEKA VIENAS SAKALAS, KURIUO, NIEKO KITO NEBETURĖDAMAS, PAVAIŠINA SAVO DAMĄ, ATĖJUSIĄ JO APLANKYTI. SUŽINOJUSI TAT, JINAI PAKEIČIA SAVO NUSISTATYMĄ, IŠTEKA UŽ JO, IR FEDERIGAS VĖL TAMPA TURTUOLIU.

Nutilus Filomenai, karalienė, matydama, kad daugiau nebėra kas pasakoja, be Dionėjo, kuris buvo išsirūpinęs sau teisę kalbėti paskutinis, linksmu veidu prabilo:

– Dabar ateina man eilė, ir aš, brangiosios damos, papasakosiu jums novelę, bent kiek panašią į pirmesniąją; iš jos ne vien įsitikinsite, kaip galingai jūsų grožis veikia taurias širdis, bet ir suprasite, kad jūs pačios turite teikti, kam dera, savo malones, ne visada pasikliaudamos likimu, kuris savo dovanas skirsto atsitiktinai, o kartais ir neteisingai.

„Dekameronas“, dail. Francas Ksaveras Vinterhalteris, 1837 m.

Džovanis Bokačas

Turbūt žinote, kad mūsų mieste gyveno, o gal dar dabar tebegyvena Kopas di Borgezė Domenikis¹, žmogus įtakingas ir visų gerbiamas ne tiek už aukštą kilmę, kiek už savo būdą ir dorumą. Tas šviesus vyras, vertas amžinos šlovės, net ir žilos senatvės sulaukęs, mėgo porinti kaimynams ir bičiuliams praeities nutikimus, o kalbėdavo jis geriau ir sklandžiau už kiekvieną kitą, nes pasižymėjo puikia atmintimi ir gražbylyste.

Be kitų įdomių dalykų, ypač dažnai jis pasakodavo apie vieną jaunikaitį vardu Federigas, mesero Filipo delji Alberigio sūnų², kadaise gyvenusį Florencijoje ir savo šaunumu bei išsiauklėjimu toli pranokusį visus kitus Toskanos jaunuolius. Kaip dauguma kilmingų vyriškių, jis įsimylėjo žymią damą, doną Džovaną, savo metu laikomą viena gražiausių ir maloniausių Florencijos moterų. Norėdamas įsigyti jos meilę, jis dalyvaudavo turnyruose ir kariuose žaidimuose, kėlė puotas, dalijo dovanas ir be jokios atodairios švaistė savo turtą. Bet dorovingoji gražuolė nekreipė nė mažiausio dėmesio nei į patį garbintoją, nei į jo pastangas. Švaistydamas pinigus ne pagal kišenę, o nieko nelaimėdamas, Federigas, kaip lengva numanyti, veikiai prašvilpė savo turtą ir nuskurdo: jam beliko mažas dvarelis, iš kurio pa-

jamų vos ne vos vertėsi, ir dar sakalas, gal geriausias visame pasaulyje³. Tačiau skurdas ne tik neatvėsinė jo meilės, bet dar labiau kurstė; nebegalėdamas gyventi mieste taip, kaip troško, persikėlė į Kampį, kur buvo jo dvarelis. Čia jis medžiodavo paukščius, kada tik galėdavo, ir, niekieno pagalbos neprašydamas, kantriai kentė savo vargą.

Kai Federigas nusigyveno iki paskutiniosios, vieną dieną ėmė ir apsirgo donos Džovanos vyras. Matydamas, kad ateina mirtis, surašė testamentą. Didžiulius savo turtus jis pavedė sūnui, jau gerokai paūgėjusiam; bet pažymėjo, kad jeigu sūnus mirtų nepalikęs teisėto įpėdinio, tai viską paveldi dona Džovana, kurią jis labai mylėjo.

Netrukus po to vyras mirė. Likusi našlė, dona Džovana, kaip įprasta mūsų damoms, vasarą drauge su sūnum išvykdavo kaiman, į vieną savo dvarą, gan arti Federigo. Taigi berniukas ėmė bendrauti su Federigu, žavėdamasis jo paukščiais ir šunimis; daugel kartų jis buvo matęs skraidant Federigo sakalą, ir šaunus paukštis jam labai patiko; vaikinukas geiste geidė to sakalo, bet prašyti nedrįso, žinodamas, koks jis brangus šeimnininkui.

Po kiek laiko berniukas apsirgo. Motina baisiai susikrimto, nes begaliniai mylėjo savo vienturtį. Per dienų dienas jį slaugydama, be paliovos guodė ir tolydžio klausinėjo, ar jis ko nenorėtų, pasiruošusi, jeigu tik galės, patenkinti kiekvieną jo troškimą. Berniukas, dažnai girdėdamas tokius pasiūlymus, tarė:

– Jeigu pasistengtumėt man gauti Federigo sakalą, aš manau, greit pasveikčiau.

Išgirdusi tai, motina susimąstė ir ėmė galvoti, kaip čia pasieltus. Ji žinojo, kad Federigas ilgai ją mylėjo, niekad iš jos nelaimėdamas netgi meilaus žvilgsnio. Šit kodėl ji tarė sau: „Kaip aš siųsiu žmogų ar pati eisiu to sakalo, kuris, kaip girdėjau, geriausias pasaulyje, o be to, jį ir išlaiko? Kaip aš būsiu tokia storžievė, kad iš garbingo žmogaus, kuriam nebeliko jokios kitos paguodos, kėsinsiuos atimti šitą paskutinę?“

Tokių minčių apnikta, nors ir buvo tikra, kad gautų sakalą, jeigu tik paprašytų, ji tylėjo, nežinodama, ką atsakyti. Galų gale meilė sūnui ją nugalėjo:

¹ Kopas di Borgezė Domenikis (*Coppo di Borghese Domenichi*) – kilęs iš garbingos Florencijos giminės.

² Alberigiai (*Alberighi*) – senovinė florentiečių šeima, Dž. Bokačo laikais jau gerokai nuskurdusi.

³ Viduramžiais buvo mėgstama medžioti su sakalais. Italijoje tokias medžiokles įvedė Neapolio karalius Henrikas VI. Ilgainiui sakalas tapo kilmingumo simboliu ir labai dažnai figūruodavo didžiūnų herbuose.

ji ryžosi žūtbūt patenkinti jo norą ir nusprendė ne siųsti ką, o pati eiti parnešti sakalą; ir tarė sūnui:

– Nusiramink, sūneli, ir stenkis kuo greičiau pasveikti, nes aš prižadu, kad rytoj rytą pirmučiausia nueisiu pas Federigą ir tau parnešiu sakalą!

Vaikas taip prasidžiugo, kad dar tą pačią dieną pasijuto bent kiek geriau. Kitą rytą dona Džovana, pasikvietusi draugėn palydovę, lyg pasivaikščiodama atėjo prie Federigo namelio ir liepė pašaukti šeimininką. Kadangi oras tą dieną nebuvo palankus medžioklei, jis triūsė savo darže. Išgirdęs, kad dona Džovana jo teiraujasi prie durų, smarkiai nustebo ir džiugus nubėgo ten. Išvydusi jį artinantis, dama pakilo, su moterišku meilumu pasitiko, ir kai Federigas pagarbiai ją pasveikino, ji tarė:

– Labą dieną, Federigai! Aš atėjau tau atsilyginti už tuos nuostolius, kurių turėjai, mylėdamas mane labiau, negu derėjo. Ir mano atpildas bus štai koks: aš norėčiau sykiu su savo palydove šiandien bičiuliškai pas tave papietauti.

Federigas kukliai atsakė:

– Ponia, aš nepamenu, kad būčiau dėl jūsų turėjęs kokių nuostolių: priešingai, aš patyriau tik gero, kad jeigu ir buvau ko nors vertas, tai vien tik dėka jūsų taurumo ir meilės, kurią jums jaučiau, ir iš tikrųjų šis jūsų apsilankymas man daug brangesnis už visus prarastus turtus: juk jūs atėjot į svečius pas vargšą.

Po šių žodžių jis drovėdamasis pakvietė ją vidun, o iš čia nusivedė į sodą ir ten, neturėdamas ko kito, kas tikėtų joms į draugiją, tarė:

– Ponia, kadangi nieko čia nėra, tai ši moterėlė, to darbininko žmona, pabus su jumis, kol aš nueisiu ir liepsiu padengti stalą.

Nors ir begaliniame skurde atsidūręs, Federigas dar nebuvo kaip reikiant įsisąmoninęs, kad vėjais iššvaistė savo turtus. Bet šįkart, nežinodamas, kuo pavaišinti damą, dėl kurios anksčiau vaišindavo tiek ir tiek žmonių, jis praregėjo; baisiai susikrimtęs, keikdamas savo likimą, it paklaikęs blaškėsi šen ir ten, nerasdamas nei pinigų, nei kokio daikto, kurį būtų galima užstatyti; bet kadangi jau buvo pietų metas ir jis labai troško kuo nors pavaišinti kilmingą damą, o nenorėjo kreiptis ne tik į ką kitą, bet netgi į savo darbininką, jam krito į akis brangusis jo sakalas, kurį pamatė kambarėlyje betupintį ant laktos. Neturėdamas ko nusigriebti, čiupo sakalą ir matydamas, kad paukštis riebus, nusprendė, jog

Novelės apie Federigą ir jo sakalą iliustracijos fragmentas, XV a.

čia bus atsakantis skanėstas mylimajai damai. Ilgai negalvodamas, nusuko jam galvą ir liepė tarnaitėi greit jį nupešti, išdarinėti ir, pasmeigus ant iešmo, rūpestingai iškepti. Užtiesęs stalą balčiausiomis staldengtėmis, kurių turėjo dar keletą, linksmu veidu grįžo pas damą į sodelį ir pranešė, kad pietūs, nors ir labai kuklūs, jau gatavi. Viešnia su savo palydove pakilo ir nuėjo prie stalo; nežinodamos, ką valgančios, jiedvi drauge su Federigu, nuoširdžiau siai joms patarnaujančiu, suvalgė puikų sakalą.

Pakilusi nuo stalo ir valandžiukę maloniai su juo pasišnekučiavusi, dama nusprendė, kad jau laikas pasakyti, ko ji čion atėjusi, ir, meiliai kreipdamasi į jį, prabilo:

– Federigai, jeigu atmeni savo praeitį ir mano garbingą elgesį, kuris gal tau atrodė žiaurus ir atšiaurus, tai neabejoju, kad labai nustebsi dėl mano įžūlumo, kai sužinosi, ko aš čion atėjau. Jeigu turėtum ar būtum turėjęs vaikų ir žinotum, kokia galinga yra meilė jiems, esu tikra, bent iš dalies atleistum man. Bet tu jų neturi, o aš turiu vienintelį ir negaliu išvengti dėsnių, bendro visoms motinoms; ir šit, tos galios veikiama, prieš savo pačios valią ir prieš bet kokią padorumą bei mandagumą, atėjau prašyti dovanos, kuri, žinau, nepaprastai tau brangi (ir ne be pagrindo, nes apgailėtina tavo dalia nepaliko tau jokio kito malonumo, jokios pramogos, jokios paguodos); o toji dovana – tavo sakalas, kuriuo taip